

Faculteit der Rechtsgeleerdheid

Arbeidsrechtelijke aspecten van pensioenwijzigingen

KWPS seminar 10 april 2014

Wat blijft er over van ons pensioen?

Prof. mr. drs. Mark Heemskerk

Bijzonder hoogleraar pensioenrecht Radboud Universiteit Nijmegen

Blom c.s. advocaten

Materiële pensioenwijziging (1)

- Volop materiële wijzigingen en .....jurisprudentie
- *Pensioen wordt minder zeker en zeker minder*
- Verhoging pensioenleeftijd per 1 januari 2014
- Verlaging pensioenopbouw 1,875% per 1 januari 2015 (na verlaging per 1 januari 2014)?
- Wat gebeurt er met de pensioenpremie (werkgever/werknemer)?
- Politiek akkoord is geen juridisch akkoord
- De stelselherziening in 2015
- Wijziging financiële spelregels
- Niet openbaar...wel details uitgelekt

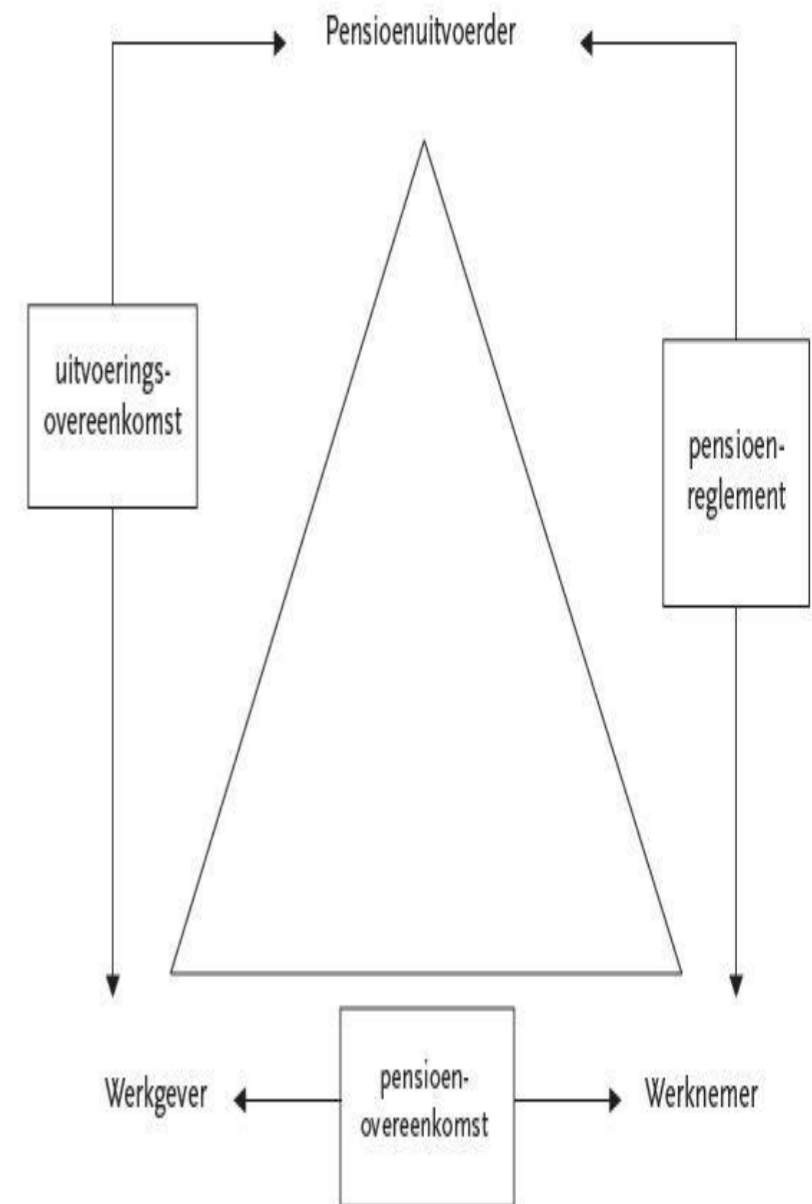
Materiële wijzigingen (2)

- De stille pensioenrevolutie: CDC
  - IFRS proof pensioenlasten maximeren zonder inhoudelijke wijziging van het pensioenreglement?
  - Exit pensioenfondsen (liquidaties)
- Aftoppen tot 100K en nettolijfrente
  - Hoe reageert de 100 K werknemer?
- Indexatiewijzigingen
  - Onvoorwaardelijk, voorwaardelijk, van loon naar CPI (afgeleid)
- Medezeggenschap bij pensioen
  - Wat mag en moet de OR of de deelnemersraad?
- Wat gaan werknemers en pensioenbegunstigden doen?
  - Protesten, nakomingsbrieven, claims

Wijzigen in de pensioendriehoek

- Wijzigingsbevoegdheid
- Sociale partners bepalen pens. overeenkomst
- Wie wijzigt wat en hoe?
- Mag pensioenfonds zelf wijzigen?
- Binding ex-werknemers
- Wijzigen na einde arbeidsovereenkomst?
- Medezeggenschap
- instemming OR of
- adviesrecht pensioenfondsgaan

Wijzigingsroutes

- Route afhankelijk van pensioenuitvoerder
- Bedrijfstakpensioenfondsen: op grond van wet
- Wederzijds goedvinden
- De negatieve optie variant
- Eenzijdige wijziging: is er een zwaarwichtig belang (19 PW, 7:613 BW)
- De pensioenfondsroute

Bedrijfstakpensioenfondss: wijzigen op grond van wet?

- Pensioenfonds past het reglement aan en verlaagt opbouwpercentage van 2% middelloon naar 1,875% per 1 januari 2015:
- *‘De deelnemers alsmede, voorzover het werknemers betreft, hun werkgevers leven de statuten en reglementen en de daarop gebaseerde besluiten van het bestuur van het bedrijfstakpensioenfonds na’*
- Goed geregeld of open einde?
Consensus in bestuur?
Wat gebeurt er met de pensioenpremie?
Hoe zit het met inactieven bij indexatiewijziging?

De negatieve optie

- Wijziging collectieve pensioenregeling mag met instemming
- Mag werkgever wijziging pensioenopbouwpercentage per 1 januari 2015 sturen aan werknemer met schriftelijke toelichting, in brief zetten dat zonder reactie binnen vier weken werknemer geacht wordt akkoord te gaan en daarna wijziging doorvoeren?
- Stilzwijgende aanvaarding van het aanbod de pensioenregeling te wijzigen?
- Waarborgen: informatie & voorlichting, bezwaardrempels
- Let op: de post wordt statistisch gezien vaak niet bezorgd.....

Eenzijdige wijziging pensioen

- Wettelijk geregeld?
- Wijziging fiscale wetgeving (opbouw% of 100 K) is geen juridische wijziging (VPL-traject, vergelijk Hof Den Haag 29 juni 2010)
- ECN wijzigt op grond van pensioenreglement in 2006 onvoorwaardelijke indexatie gepensioneerden naar voorwaardelijke indexatie. Hoge Raad oordeelt dat:
  - pensioen wijzigen na einde arbeidsovereenkomst niet onmogelijk is;
  - niet getoetst hoeft te worden of er een zwaarwichtig belang is (artikel 19 PW was nog niet van toepassing), lichtere toets (misbruik bevoegdheid, onaanvaardbare wijziging);
  - De wet regelt niets voor wijziging gepensioneerden
  - Wel aantastverbod: opgebouwd pensioen niet wijzigen, tenzij (20 PW)

De pensioenfondsroute

- Pensioenfonds wijzigt pensioenreglement door opbouwpercentage te verlagen en 100K grens in te voeren
- Werknemers zijn het er niet mee eens en stellen dat de eenzijdige wijziging niet rechtsgeldig is omdat er geen zwaarwichtig belang is
- Pensioenfonds stelt dat geen zwaarwichtig belang is vereist omdat niet de werkgever maar het pensioenfonds heeft gewijzigd

De pensioenfondsroute

- Wijziging van onvoorwaardelijke indexatie gepensioneerden naar voorwaardelijke indexatie in 2006 door pensioenfonds mogelijk? (HR 8 november 2013, JAR 2013, 300 Delta Lloyd)
- “Het hof overweegt allereerst dat artikel 7:613 BW te dezen toepassing mist, omdat deze bepaling niet ziet op besluiten van een pensioenfonds, waar het hier om gaat, maar op besluiten van een werkgever, en de desbetreffende bevoegdheid niet enkel kan worden beschouwd (...) als een door de werkgever aan het Pensioenfonds overgedragen bevoegdheid die het fonds niet meer of andere rechten verschaft dan de werkgever had.”
- Pensioenfonds kan wijzigen zonder zwaarwichtig belang toets: maatstaf is onaanvaardbaarheid, evenwichtige belangenafweging en misbruik.

Medezeggenschap bij pensioen

- Is gewijzigd en wordt gewijzigd
- Verzekerde regelingen: instemmingsrecht OR regeling m.b.t. pensioenverzekering, tenzij cao
- Focus heeft excedentregeling ondergebracht bij verzekeraar Egon. De uitvoeringsovereenkomst eindigt per 1 juli 2014. Focus overweegt de uitvoeringsovereenkomst te verlengen en tegelijkertijd de financieringsstructuur aan te passen in de uitvoeringsovereenkomst zonder het pensioenreglement te wijzigen.
- Moet Focus de OR vragen om instemming van de verlenging van de uitvoeringsovereenkomst? Wat kan de OR doen als Focus besluit neemt zonder instemming.

Medezeggenschap bij pensioen (2)

- Vanaf 1 augustus 2013 soms OR bij pensioenfondsen (27 lid 7 WOR) n.a.v. de Shell route
- Bij pensioenfondsen tot 1 juli 2014: deelnemersraad heeft adviesrecht bij wijziging pensioenreglement
- Negatief advies en toch besluit: beroep bij Hof Amsterdam mogelijk
- Vanaf 1 juli 2014: 5 bestuursmodellen bij pensioenfondsen met eigen medezeggenschapsorgaan en andere bevoegdheden
- Belanghebbendenorgaan of verantwoordingsorgaan met rol.... werkgever

Wat blijft er over van het pensioen?

- Begeleiding wijzigings- en medezeggenschapstraject: grote wettelijke lacunes maar.... er kan veel
- Majeure verschuiving van risico's van werkgever naar werknemer
- Beeldvorming?
  - Voor
  - Na

- Preventie claims via verwachtingsmanagement (70% eindloonmythe)
- En.... juridisch risicomanagement

Contact

- M.heemskerk@jur.ru.nl
- Mark.heemskerk@ofblomadvocaten.nl

